

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady dňa 24. 5. 2023

Správa č. AO-RPMS/2023/00700 o kontrole dodržiavania povinností

Predmet: komentár pod príspevkom na službe Facebook

Dátum poskytnutia obsahu: 10. 1. 2023

Subjekt: Meta Platforms Ireland Limited

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 225 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. **začína správne konanie** podľa § 152 ods. 3 zákona č. 264/2022 Z. z. voči spoločnosti Meta Platforms Ireland Limited vo veci zamedzenia šírenia nelegálneho obsahu v súvislosti s poskytovaním komentára používateľa „Milan Kaľavský“ v znení: „*Nepáči sa im tu????Naložiť a odchod*“, dostupného na https://www.facebook.com/vidakblog/posts/pfbid0bpqLhJKf6JBMZ2b2a1XNUFT9MNtBTDDrHa9duueMv3cwakXuCvvQsjz72rVbtqol?comment_id=476524711118753, šíreného v rámci obsahovej služby Facebook, ktorý mohli naplniť definíciu nelegálneho obsahu podľa § 151 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z.

Úloha:

Kancelária Rady v zmysle § 123 zákona č. 264/2022 Z. z. oznámi účastníkovi konania začiatok správneho konania a zabezpečí nevyhnutné podklady a dôkazy pre rozhodnutie vo veci.

T: 5. 6. 2023

Z: ReO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 24.5.2023

Monitoring číslo: AO-RPMS/2023/00700
Dátum poskytnutia obsahu: 10.1.2023
Predmet monitoringu: komentár pod príspevkom na službe Facebook

Služba: Facebook
Subjekt: Meta Platforms Ireland Limited

Dátum: 17. 5. 2023

Kancelária Rady pre mediálne služby vykonala kontrolný monitoring obsahovej služby **Facebook** (<https://www.facebook.com/>, subjekt: **Meta Platforms Ireland Limited, 4 Grand Canal Square, Dublin 2, D02 X525, Írsko**), ktorého zameraním bolo zistiť dodržiavanie príslušných ustanovení zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách v rámci sekcie komentárov pod príspevkom na stránke „**Mário Vidák**“ (dátum publikovania predmetného príspevku 10.1.2023).

Monitoring komentárovej sekcie pod príspevkom publikovaným dňa: 10.1.2023

URL adresa príspevku:

<https://www.facebook.com/vidakblog/posts/pfbid0bq6AKVLjC7xw8BcaA3u6szAgvJSOMwRoEJ57tAxYv59EWjQY8qmH5fKfKneS6Pu2l/>

Predmetný príspevok uverejnený dňa 10.1.2023 na platforme Facebook bol zdieľaný článok s názvom *Rómovia idú do ulíc proti Kotlebovi. Kvôli nemu majú vraj ťažký život na Slovensku*, ktorý bol uverejnený na internetovom portáli *Magazín 1*.

Článok informuje o mobilizovaní sa v rámci rómskej komunity ako reakcie na plánované zhromaždenia proti rómskej kriminalite, ktoré bude organizovať Marián Kotleba a jeho politická strana Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko ako reakciu na vraždu mladej ženy v Michalovciach, ktorú spáchal občan rómskej národnosti. Organizovaním tohto protizhromaždenia chcú Rómovia vyjadriť nesúhlas s „paušalizovaním“ všetkých Rómov ako kriminálnikov. V článku sú uvedené vyjadrenia rómskych aktivistov, ktorí odsudzujú výroky zo strany Mariána Kotlebu a jeho prívržencov, ktorými všeobecne kriminalizujú Rómov a podľa názoru rómskych aktivistov tým podnecujú a prehlbujú negatívne postoje voči rómskej komunite na Slovensku, čím zároveň sťažujú aj možnosti jej integrácie v rámci slovenskej spoločnosti.

Citácie z článku:

Včera mal tlačovú konferenciu predseda Únie Rómov Slovenska František Tanko, ktorý povedal: “Najviac nás mrzí to, že Marián Kotleba zneužíva tento problém vo svoj prospech a takto si zohrieva politickú polievocku, aby získal väčšie preferencie pre svoju politickú stranu.”

“Je absolútne zarážajúce to, že všetkých Rómov hádže do jedného vreca”, povedal Tanko. “Tento problém nemôžeme nechať na mŕtvom bode. Pretože Kotleba už niekoľko rokov znehodnocuje život Rómov na Slovensku a dehonestuje Rómov na Slovensku, všetkých hádže do jedného vreca, sme sa rozhodli, že v priebehu nasledujúcich dní vyjdeme aj my do ulíc a vyzveme predsedu vlády, pani prezidentku, aby naozaj s tým niečo urobila. Pretože Rómovia na Slovensku sú pobúrení chovaním pána Kotlebu.” Tanko tvrdí, že Kotleba poburuje majoritu proti Rómom, ktorých na Slovensku žije okolo 500 tisíc. “Nemôžeme ani my nekonečne tolerovať jeho chovanie voči nám – Rómom,” povedal Tanko.

- **Sekcia komentárov k predmetnému príspevku:**

V rámci sekcie komentárov sa nachádza celkovo 748 komentárov a odpovedí na komentáre, pričom Kancelária konštatuje, že výrazne prevládajú komentáre s negatívnym sentimentom voči rómskemu etniku.

V rámci monitoringu sa Kancelária zamerala na nasledovný komentár:

Dátum publikovania: 10.1.2023

URL:

https://www.facebook.com/vidakblog/posts/pfbid0bpqLhJKf6JBMZ2b2a1XNUFT9MNiBTDDRH9duueMv3cwakXuCvvQsjz72rVbtqol?comment_id=476524711118753

Milan Kal'avský: „Nepáči sa im tu????Naložiť a odchod“

* * * * *

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách:

§ 13 Vymedzenie obsahovej služby

(1) *Obsahová služba je služba určená na príjem verejnosťou koncovému užívateľovi alebo inému užívateľovi, ktorej obsah zostavuje jej poskytovateľ vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, či už z vlastnej iniciatívy, alebo na základe požiadaviek užívateľa a*

a) vo vnímateľnej podobe tento obsah tvoria časovo usporiadané zvukové, obrazové alebo audiovizuálne komunikáty alebo štruktúrované textové informácie (lineárne mediálne služby), najmä programová služba,

b) vzniká ako poskytovateľom zostavená ponuka zvukových, obrazových alebo audiovizuálnych komunikátov alebo štruktúrovaných textových informácií, ku ktorým poskytovateľ služby umožňuje prístup užívateľovi jednotlivo alebo spoločne vo forme súboru obsahov (nelinéarne mediálne služby), najmä audiovizuálna mediálna služba na požiadanie a elektronický programový sprievodca,

c) vzniká ako poskytovateľom zostavená ponuka obsahových služieb podľa písmena a) alebo b), ku ktorým poskytovateľ obsahovej služby umožňuje prístup užívateľovi jednotlivo alebo spoločne vo forme súboru služieb (súborné mediálne služby), najmä retransmisia programových služieb a multiplex, alebo

d) je ďalším nezmeneným verejným prenosom multiplexu alebo jeho časti poskytovaným inou osobou ako pôvodným poskytovateľom multiplexu.

(2) *Obsahovou službou je aj platforma na zdieľanie obsahu, najmä platforma na zdieľanie videí.*

§ 110 ods. 3 písm. q):

Do pôsobnosti regulátora ďalej patrí...

spolupracovať s on-line platformami na zdieľanie obsahu pri efektívnom, proporcionálnom a nediskriminačnom uplatňovaní pravidiel poskytovania ich služieb,

§ 151 ods. 2:

Nelegálnym obsahom sa na účely tohto zákona rozumie obsah, ktorý

a) napĺňa znaky detskej pornografie alebo extrémistického materiálu,

b) podnecuje ku konaniu, ktoré napĺňa znaky niektorého z trestných činov terorizmu,

c) schvaľuje konanie, ktoré napĺňa znaky niektorého z trestných činov terorizmu, alebo

d) napĺňa znaky trestného činu popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti, trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia alebo trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti.

§ 152 ods. 3:

Konanie o zamedzení nelegálneho obsahu regulátor začne aj vtedy, keď z vlastnej činnosti získa informáciu o existencii nelegálneho obsahu a vec neznesie odklad.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

§ 130 ods. 7 písm. c) Trestného zákona

„Extrémistickým materiálom sa na účely tohto zákona rozumie písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenie obhajujúce, podporujúce alebo podnecujúce nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámienkou pre predchádzajúce dôvody“

§ 424 ods. 1: Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti

Kto verejne podnecuje k násiliu alebo nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, sexuálnu orientáciu, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania, alebo verejne podnecuje k obmedzovaniu ich práv a slobôd, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

* * * * *

Pri posudzovaní možného výskytu nelegálneho obsahu vychádza Rada pre mediálne služby z citovaných ustanovení zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, pričom definícia pojmu „nelegálny obsah“ je v zmysle § 151 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách odvodená z definícií detskej pornografie, extrémistického materiálu, podnecovania alebo schvaľovania trestných činov terorizmu alebo z definícií trestných činov uvedených v § 151 ods. 2 písm. d) zákona č. 264/2022 Z. z., ktorých znaky sú vymedzené v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

Z uvedeného vyplýva, že Rada pre mediálne služby je oprávnená konať vo veci zamedzenia šírenia nelegálneho obsahu podľa § 152 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, avšak v zmysle tohto ustanovenia v jej kompetenciách nie je posudzovať kontroverzné, šokujúce, neetické či hanlivé tvrdenia a obsahy, ak zároveň nenapĺňajú definíciu „nelegálneho obsahu“ – t. j. ak nenapĺňajú znaky detskej pornografie, extrémistického materiálu, podnecovania ku konaniu alebo schvaľovania konania, ktoré napĺňa znaky niektorého z trestných činov terorizmu, znaky trestného činu popierania a schvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti, znaky trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia alebo znaky trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti. Kompetenciou Rady pre mediálne služby tiež nie je posudzovať pravdivosť či opodstatnenosť tvrdení alebo teórií, ktoré nie sú podložené faktami alebo vedeckými dôkazmi (napr. tzv. „konšpirácií“ či „konšpiračných teórií“), ak tieto tvrdenia súčasne nenapĺňajú vyššie uvedenú definíciu „nelegálneho obsahu“.

Zároveň však podľa § 110 ods. 3 písm. q) zákona o mediálnych službách patrí do pôsobnosti regulátora spolupracovať s on-line platformami na zdieľanie obsahu pri efektívnom, proporcionálnom a nediskriminačnom uplatňovaní pravidiel poskytovania ich služieb (tzv. komunitné štandardy alebo iný súbor zásad pre používateľov). Poskytovateľ obsahovej služby je pritom podľa § 152 ods. 8 zákona o mediálnych službách povinný poskytovať regulátorovi túto súčinnosť a na tento účel mu na vyžiadanie poskytovať informácie aj umožniť zriadenie prístupu k svojej službe tak, aby bol výkon týchto činností čo najefektívnejší.

Dňa 10.1.2023 bol na službe *Facebook* publikovaný príspevok - zdieľaný článok z internetového portálu *Magazín 1* s názvom *Rómovia idú do ulíc proti Kotlebovi. Kvôli nemu*

majú vraj ťažký život na Slovensku. Článok informuje o mobilizovaní a organizácii zhromaždenia v rámci rómskej komunity, čo má byť reakcia na plánované zhromaždenia proti tzv. rómskej kriminalite, ktoré bude organizovať Marián Kotleba a jeho politická strana Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko v nadväznosti na vraždu mladej ženy v Michalovciach, ktorú spáchal občan rómskej národnosti. Organizovaním proti-zhromaždenia chcú Rómovia vyjadriť nesúhlas s „paušalizovaním“ všetkých Rómov ako kriminálnikov. V článku sú uvedené vyjadrenia rómskych aktivistov, ktorí odsudzujú výroky zo strany Mariána Kotlebu a jeho prívržencov, ktorými všeobecne kriminalizujú Rómov a podľa názoru rómskych aktivistov tým podnecujú a prehľbujú negatívne postoje voči rómskej komunite na Slovensku, čím zároveň sťažujú aj možnosti jej integrácie v rámci slovenskej spoločnosti.

K predmetnému príspevku je v sekcii komentárov uverejnených celkovo 748 komentárov a odpovedí na komentáre. Na základe uvedených ustanovení Kancelária posudzovala sekciu komentárov k predmetnému videu **za účelom preverenia možného výskytu nelegálneho obsahu v zmysle § 151 ods. 2. Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.**

V rámci výsledkov monitoringu Kancelária identifikovala nasledovný komentár reagujúci na zdrojový príspevok:

„Nepáči sa im tu????Naložiť a odchod“

Na základe informácií obsiahnutých v zdrojovom príspevku – článku *Rómovia idú do ulíc proti Kotlebovi. Kvôli nemu majú vraj ťažký život na Slovensku* (aktivizácia rómskej komunity, ohradenie sa predstaviteľov rómskej komunity voči stigmatizovaniu Rómov ako kriminálnikov, poukázanie na fakt, že takéto stigmatizovanie má negatívny dopad na rómsku komunitu) sa Kancelária domnieva, že autor komentára adresuje svoje vyjadrenie rómskej komunite, pričom konštatuje, že ak „**sa im tu nepáči**“, navrhuje „**naložiť a odchod**“.

V danom kontexte sa Kancelária domnieva, že prvá časť komentára poukazuje na ohradenie sa rómskej komunity voči predmetnému stigmatizovaniu, druhá časť komentára v danom kontexte navrhuje konkrétne kroky. Kancelária v tomto prípade považuje za potrebné **zamerat' sa na okolnosti deja/činností, ktoré použité slovné spojenie „naložiť a odchod“ v danom vyššie uvedenom kontexte komunikujú.** Skutočný význam prejavu, resp. vyjadrenia totiž nie je tvorený iba doslovným jazykovým významom slovného vyjadrenia, ale je tvorený kombináciou toho, čo bolo výslovne vyjadrené, čo bolo autorom vyjadrenia mienené a čo bolo vyjadrením naznačené (implikované).

Použité sloveso „naložiť“ **implicitne predpokladá, že Rómovia majú byť objektom „naloženia“, pričom tento výraz zároveň implikuje nedobrovoľnosť zo strany Rómov, ktorí budú vykonávanou činnosťou, t. j. „naložením“, dotknutí, a následne po vykonaní „naloženia“ má nastat' „odchod“** (pričom výraz „odchod“ implikuje príkaz, zavelenie k odjazdu, ktorý má nasledovať po ich nedobrovoľnom „naložení“).

Za daných situačných okolností je teda Kancelária toho názoru, že výraz „naložiť“ **predpokladá nedobrovoľnosť podstupovania takéhoto zaobchádzania zo strany takto dotknutých ľudí – Rómov, z čoho zároveň vyplývajú aj násilné atribúty takého eventuálneho odlišného zaobchádzania s príslušníkmi rómskej národnosti. Komentár pritom v kontexte jeho prvej časti mieni Rómov, resp. tú časť rómskej komunity, ktorá sa ohradzuje voči zovšeobecňovaniu a stigmatizovaniu všetkých Rómov ako kriminálnikov.**

Kancelária je toho názoru, že pri posudzovaní predmetného komentára je rovnako potrebné zároveň zohľadniť hľadisko historického kontextu – rómskeho holokaustu počas druhej svetovej vojny, kedy boli aj slovenskí občania rómskej národnosti **nedobrovoľne a násilne deportovaní – nakladaní do železničných vagónov a odvážaní do koncentračných táborov**

(použitie výrazu „odchod“ v rámci komentára môže evokovať príkaz výpravcu na železničnej stanici, ktorý vypravuje vlak pripravený na odchod). Na základe vyššie uvedených charakteristík sa Kancelária domnieva, že **predmetný komentár významovo obsahuje a zároveň aj komunikuje isté charakteristické črty spoločné s reálnymi celospoločensky všeobecne známymi historickými udalosťami a okolnosťami rómskeho holokaustu – t.j. naložením a odvozom Rómov do koncentračných táborov. Toto riešenie („naloženie“ a „odchod“), ktoré možno vnímať ako odkazu na naloženie a odvoz Rómov do koncentračných táborov, sú v rámci predmetného komentára prezentované a komunikované ako spôsob riešenia problematiky týkajúcej sa spolunažívania a integrácie rómskeho etnika v rámci slovenskej spoločnosti.**

* * * * *

Na základe uvedených skutočností a charakteristík predmetného obsahu – komentára Kancelária považuje po potrebné určiť, či takýto obsah môže napĺňať definíčné znaky extrémistického materiálu definované v § 130 ods. 7 písm. c) Trestného zákona: *„Extrémistickým materiálom sa na účely tohto zákona rozumie písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenie obhajujúce, podporujúce alebo podnecujúce nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámerom pre predchádzajúce dôvody“*

Uvedená definícia „extrémistického materiálu“ je implementáciou čl. 2 ods. 1 *Dodatkového protokolu k Dohovoru o počítačovej kriminalite*¹ z dňa 28. 1. 2003: *„Na účely tohto Protokolu: "rasistický a xenofóbny materiál" znamená akýkoľvek písomný materiál, akýkoľvek obrazový materiál alebo akékoľvek iné zobrazenie myšlienok alebo teórií, ktoré obhajujú, podporujú alebo podnecujú nenávisť, diskrimináciu alebo násilie voči akejkoľvek osobe alebo skupine osôb na základe rasy, farby pleti, pôvodu alebo národnostného či etnického pôvodu, ako aj náboženstva.“*

V rámci vysvetliviek² k predmetnému Dodatkovému protokolu je v bode 12. uvedené: *„Definícia obsiahnutá v čl. 2 ods. 1 odkazuje na písomne vyhotovený materiál (texty, knihy, periodiká, vyhlásenia, správy a pod.), obrazový materiál (obrazy, fotografie, kresby a pod.) a iné reprezentácie myšlienok a teórií s rasistického alebo xenofóbneho charakteru vo formáte, ktorý umožňuje jeho uchovávanie, spracovávanie a šírenie prostredníctvom počítačových systémov a sietí.“*

Na základe vyššie popísaných charakteristík a situačného kontextu uverejnenia predmetného obsahu – komentára (ktorého významom je, že ak sú Rómovia, resp. ich časť na Slovensku nespokojní, treba ich „naložiť“ a odviezť) sa Kancelária domnieva, že **predmetný komentár, verejne podnecuje násilie, resp. verejne vyzýva k odlišnému zaobchádzaniu s vymedzenou skupinou osôb na základe príslušnosti k rase, národu, národnosti, etnickej skupine.**

* * * * *

¹ <https://rm.coe.int/168008160f>

² <https://rm.coe.int/16800d37ae>

Kancelária sa zároveň na základe uvedených skutočností domnieva, že **predmetný komentár** (ktorého významom je, že ak sú Rómovia protestujúci proti Kotlebovi na Slovensku nespokojní, treba ich „naložiť“ a odviezť) **svojou intenzitou a povahou v danom kontexte môže predstavovať verejné podnecovanie k násiliu voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, alebo verejné podnecovanie k obmedzovaniu práv takýchto jednotlivcov a skupiny osôb v zmysle ustanovenia § 424 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona** (t. j. trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti).

Na základe vyššie uvedeného sa Kancelária domnieva, že keďže predmetný komentár **svojou intenzitou a povahou v danom kontexte by mohol:**

- napĺňať znaky extrémistického materiálu ako písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenie obsahujúce, podporujúce alebo podnecujúce nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine v zmysle § 130 ods. 7 písm. c) Trestného zákona.
- napĺňať znaky trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti v zmysle § 424 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona

a teda za daných okolností môže predstavovať **nelegálny obsah** v zmysle ustanovenia § 151 ods. 2 písm. d) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.

Zverejnením predmetného komentára by mohlo dôjsť k šíreniu potenciálne nelegálneho obsahu v rámci danej obsahovej služby.

ZÁVER:

Na základe uvedeného sme toho názoru, že predmetný obsah:

- **Komentár publikovaný na službe Facebook** dňa 10.1.2023,

URL:

https://www.facebook.com/vidakblog/posts/pfbid0bpqLhJKf6JBMZ2b2a1XNUFT9MNtBTDDrHa9duueMv3cwakXuCvvQsjz72rVbtqol?comment_id=476524711118753

môže napĺňať definíčné znaky nelegálneho obsahu podľa ustanovenia § 151 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.